

העך הלכות יום הכיפורים תרכא-תרכב

וידוע שאלו היו בחיים היו גם כן נותנים צדקה¹⁰ אבל אם נודר צדקה בעבור מי שהיה רשע אין מועיל לו כלום¹¹:

מז המצטער על מיתה בני אהרן ומוריד דמעות עליהם ביום הכיפורים מוחלים עונותיו ובנוי אינם מתים בחייו¹²:

מז ומצוה ללמוד ביום הכיפורים משניות יומא כדי שתעלה האמירה במקום הקרבה גם כגמרא סוף יומא מאמרים המדברים במעלות התשובה¹³:

יז ואין לתלמוד חכם לעסוק בתורה ולהשמיט את עצמו מלהתפלל התפלות והסליחות והבקשות עם הציבור¹⁴:

תרכב סדר תפלת מנחה וכו' ו' סעיפים:

א אין אומרים אין כאלהינו¹⁵ אחר תפלת מוסף כמו שאומרים בשאר שבת ויו"ט לפי שעיקרו לא נתקן אלא כנגד ברכות אמצעות של תפלת שמונה עשרה שאין אומרים אותן בשבת ויו"ט¹⁶ אבל ביום הכיפורים כבר אמרו פיוטים שיש בהם הוכרות ברכות אלו כגון אהללך כו'¹⁷ אבל פיוטם הקמורת אע"פ שגם הוא נזכרה בעבודה מכל מקום פרטי סממני הקמורת לא הזכירו שם¹⁸ ולכן יש לאומרים¹⁹ אחר תפלת מוסף²⁰:

ב יש מקומות נוהגים לומר אשרי וכו' לציון קודם תפלת המנחה²¹ כמו בכל שבת ויו"ט²² אבל במדינות אלו אין אומרים אשרי וכו' לציון עד קודם נעילה²³ כדי להפסיק בין תפלת מנחה לנעילה באמירת אשרי וכו' לציון אבל בין מוסף למנחה מפסיקין בקריאת התורה לפיכך אין צורך להפסיק עוד באשרי וכו' לציון²⁴ ויש לנו למהר תפלת המנחה בכל מה דאפשר²⁵:

ג אין אומרים ואני תפלתי אפילו אם הל להיות בשבת²⁶ לפי שבכל השבתות אומרים אותה לשבח ישראל שאע"פ שאכלו ושתו אף על פי כן הם קורין בתורה ומתפללין אחר כך מושא"כ אומרת העולם שאוכלין ושותין ופותחין²⁷ אבל ביום הכיפורים אין שייך זה²⁸:

ד ומוציאין ספר תורה וקורין שלשה אנשים²⁹ בפרשת ערויות³⁰ עד סוף הפרשה³¹ שמו

^ז רמב"ם הל' תפלה פ"ב הכ"א. טור וש"ע פ"א. וראה לקמן סי' תרכב ס"א.

^ח לבוש ס"ב. ובדלעיל סי' רצב ס"א.

^ט מרדכי רמז השכ"ו. התורה מיטעונית שם אות ה, ובמקום הל' שביתת עשור ד"ה כשאומר. כלבו סי' ע' (לה, ד)

^י בשם ה"ד נתן. מנהגים (מירא) ע' קצ"ו. חמ"א ס"א.

^י כלבו שם. הובא ב"י ריש חסי'. לבוש ס"א. ובסידור: תפלת מנחה וידבר וקמורת ואח"כ מתפללים שמונה עשרה ... תפלת נעילה אומרים אשרי וכו' לציון, וראה

שער הבולל פג"ד אות יט.

^{יא} ב"י ריש המיטן בשם המרדכי. לבוש שם. ט"ז סק"ב.

^{יב} מור וש"ע פ"א. וכו' מנהג הב"ד (ספר המנהגים – הב"ד ע' 63. וראה שם הערה 35).

^{יג} כדלעיל סי' רצב ס"ג.

^{יד} מור ויבשו סוף פ"ב. סי' ס"ז א.

^{טו} רמב"ם הל' תפלה פ"ב רמ"ז. מור וש"ע פ"ב. וכמו בשבת מנחה, דלעיל סי' רצב ס"ב, וש"ע.

^{טז} נהד"א [ביריתא] גמילת לא, א. מור וש"ע שם.

^{יז} מור וש"ע שם.

^{סד} רוקח שם. ב"י סוף חסי'. מ"ז סק"ד. מ"א סק"ו.

^{סה} רוקח שם. ב"י שם. ח"א שם.

^{סז} זהו ח"ג נ, ב. ח"א ריש חסי'.

^{סח} שול"ה מפתח זמנא עמוד התשובה כמפור (רמב"ם פנ"א) ד"ה משום. אלה זמנא סק"א. וראה אגרו מנהגי רמ"ד

ע' רלב (שלא ראינו נהגין כן).

^{סח} כנסת הגדולה תת"ש. אלה זמנא שם. וראה גם לעיל סי' סח ס"א.

סימן תרכב

^א מנהי"ל הל' מוסף דיום כפור (ע' שגא). רמ"א ס"א.

^ב מנהי"ל שם, בשם מחזור ויטרי (ע' 106). ובגמרא הסדר אומרים כן אף בחול. וראה שער הבולל פ"א אות ל.

^ג מנהי"ל שם. לבוש סי' תרכא כמפור. ח"א סק"א.

^ד ט"ז סק"ג.

^ה מ"ז שם (בירודות). ח"א שם.

^ו ומנהג הב"ד לאמר אחר נעילה: קוד, אין כאלקינו, פישום הקמורת ונעלו (ראה ספר המנהגים – הב"ד ע' 59.

ואמר מנתי הב"ד ע' על נע' רמ"ד).

הלכות יום הכיפורים תרכב-תרכג רעמ

שיש עבודה בידו וירוש מהן לפי שהעריכות עבירה מצויה שנפשו של אדם מהמתן ויצרו תוקפיו והשלישי מפתוריו ביונה לפי שיש בו כח התשובה ושאין יכולין לברוח מאת פני הקב"ה ונהוגים לסיים ההפמרה במיכה^{כג} מי אל כמוך כל.

ואחר ההפמרה נוהגין במדינות אלו שלא לברך רק שלש ברכות אבל אין אומרים על התורה ועל העבודה לפי שכבר נגמרה עבודת היום קודם המנחה^{כד}.

ונהגים במדינות אלו שאין אומרים צדקתך כשחל בשבת לפי שכתוב בו משפטך תהום רכה ואין אנו מבקשין משפט ביום הכיפורים אלא רחמים ולפנים משורת הדין כעין שנאמר ואל תבא במשפט כל^{כה}:

ה אם השעה החוקה ידלנו ואינו מלכנו כדי להתחיל נעילה במונח^{כז} שיתבאר בס' תרכ"ג^{כח}:

ז אע"פ שאין נשאת כמים במנחה ביום הכיפורים כמ"ש בס' קב"ל^{כט} ע"ש אעפ"כ יאמר הש"י ברכת כהנים וישום שלום^ל ממעם שנתבאר שם ע"ש:

תרכג סדר תפלת נעילה וכו' י"ב] סעיפים:

א במקומות שאומרים אשרי וכו' לציון קודם תפלת מנחה צריכים לחזור ולומר אשרי קודם תפלת נעילה כדי להפסיק בין מנחה לנעילה ממעם שנתבאר בס' ק"ח^ל וק"ה^ל:

ב התחלת זמן תפלת נעילה הוא כשהחמה בראש האילנות והיינו קרוב להתחלת השקיעה ונמשך זמנה עד סמוך לצאת הכוכבים לפיכך צריך הש"י לקצר בסליחות ופיוטים שבאמצע התפלה וגם אין לו למשוך בתפלת נעילה כל חיבה וחיבה כדרך שמושיך

לעיל ס' קנו ס"ג). ובסדרו הנסח שם שלום בכל התפלות.
לו סעף ב.

סימן תרכג

א כדלעיל ס' תרכב ס"ב, שיש מקומות ודגים כן.
ב סוד ושו"ע ס"א. וראה לעיל שם, הנהגת במדינות אלו, שלא לומר אשרי וכו' לציון עד קודם נעילה.

ג ראה גם לעיל שם.
ד ס"ה (לעמוד מדברי הנחומים של תורה). וראה שער הבולל פמ"ד אות יג.

ה שהיא דעתו מיושבת.
ו (רמב"ן ז' (ב) ד"ה ירושלמי, כשם הירושלמי ברכות פ"ד ה"א (שנים רב ותחיל או). מהר"ם מירומבוטג (שש) להתפלל כולה ביום), הובא בר"ן שם ד"ה דתי, ובהגהות מייטנותי ה"ה תפלה פ"ג אות ה. רא"ש פ"ח ס" ב. סוד וש"ע ס"ב.

ז כדלעיל ס' רפא ס"ו (במנוסח). ולפי ששת האוננים, ראה סדר הכנסת שבת בתולות, שזמן זה (בשחרונה בראש האילנות) היא שקיעה תראית, שהוא זמן קצר לפני השקיעה האמיתית (כשהשמש בראשי החרים), וש"כ.

ח מ"א ס"ק א (בפירושו בדברי הרשב"ם תל תפלה פ"ג ה"ו, וש"ע כאן ס"א: ששלים אותה סמוך לשקיעת החמה).

כרבי יוחנן בירושלמי שם (שיש להתפלל כולה ביום). וראה גם לקמן ס' תרכב ס"א (כרבי יוחנן).

יח דו"ק שם ד"ה קורין, מ"ז ס"ק ה.
יט מור וש"ע שם. והענין נתבאר לעיל ס' רפב סוף ס"א.

כ ברייתא שם. מור וש"ע שם.
כא כ"ז ד"ה וקורין לבוש ס"ב.

כב אבודרהם סדר תפלת יו"ט. אלה וזמא סק"ב.
כג ז, תרכ"ג. מור וש"ע שם.

כד דו"ק שם ד"ה המפסיד בשם ראב"ן, מהר"ל ה"ה תפלת מנחה ריב כפור (ע' ענב). רמ"א ס"ב.

כה הגהות מייטנותי שם. לבוש ס"ב.
כו ד"ן ד"ה (ט, א) ד"ה נמא מללל, כשם הר"י ברצלוני.

דרכי משה ס"ק ה. רמ"א ס"ג.
כז תולעים לו ז.

כח תולעים קנוג, ב.
כט קנוג שם. וראה גם לעיל ס' תקצה וכו' ד"ה (ואין לעיור הדין ביום דין).

ל הגהות מייטנותי שם ד"ה צריך. הובא ב"י סוף ס' ה' מ"א סק"ב. וראה גם לעיל ס' תרכ ס"א.

לא סעף ב.
לב מור בשם רב ענינים. ש"ע ס"ד.

לג סעף א.
לד דרכי משה ס"ה, כשם מנהגים (מורגא) מנהג יו"ט (ע' קנוג). לבוש ס"ג.

לה ולא שלום רב (ראה ב"י סוף הסימן כשם הנודע).